

Projekt

z dnia 19 grudnia 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY KLUKOWO**

z dnia 12 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Klukowo na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Klukowo na lata 2024-2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Klukowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Tymiński

Załącznik do uchwały Nr
RADY GMINY KLUKOWO
z dnia 12 grudnia 2023 r.

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY W GMINIE
KLUKOWO
NA LATA 2024 – 2026

Klukowo 2023

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. PODSTAWA PRAWNA.....	4
3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE KLUKOWO	4
4. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY	8
5. ANALIZA SWOT	10
6. OBSZARY PROBLEMOWE	12
7. ADRESACI PROGRAMU	12
8. CEL GŁÓWNY	12
9. CELE SZCZEGÓŁOWE.....	13
10. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU	13
11. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU	15
12. EFEKTY PROGRAMU	16
13. EWALUACJA, MONITORING I OCENA PROGRAMU	16
14. SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU	16
15. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	17
PODSUMOWANIE	17

1. WPROWADZENIE

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić dziecku bezpieczeństwo emocjonalne. Dzieci potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony osób dorosłych, których obowiązkiem jest zapewnienie im opieki i odpowiednich warunków do harmonijnego rozwoju. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje postępowanie na całe życie. Warunki społeczno – gospodarcze, w których funkcjonuje dzisiejsza rodzina wywierają, daleko idące zmiany w podstawach społeczno – ekonomicznych, funkcjach oraz strukturze rodzinnej. Pojawiają się problemy, których współczesna rodzina nie jest w stanie pokonać samodzielnie. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia dziecka, dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Podstawą społecznej pomocy rodzinom powinno być wsparcie w procesie prawidłowego budowania relacji w rodzinie oraz prawidłowym wypełnianiu ról społecznych.

Problemy pojawiające się w funkcjonowaniu rodziny (np: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc w rodzinie) mogą wpływać na niewydolność opiekuńczo – wychowawczą, prowadząc do zaburzenia proces prawidłowego rozwoju dziecka.

Zadaniem asystenta rodziny jest pomoc przy wdrażaniu właściwych postaw życiowych, wspieranie w trudnościach opiekuńczo-wychowawczych oraz przekazywanie prawidłowych wzorców rodzicielskich. Asystent wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki, jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami.

Działania podejmowane na rzecz rodziny polegają na:

- diagnozowaniu problemów rodziny,
- określaniu wspólnie z rodziną podstawowych problemów i potrzeb,
- motywowaniu rodziny do współpracy i działań zmierzających do pokonania problemów,
- prowadzeniu poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej,
- współpracy z właściwymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i specjalistami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i pieczy zastępczej. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań własnych Gminy (art. 176 pkt 1 w/w ustawy). Dla celów Programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy

społecznej, w którym definiuje się rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Niniejszy program ma na celu, zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminne.

2. PODSTAWA PRAWNA

Program Wspierania Rodziny w Klukowie będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (tekst jednolity Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U.2023 poz.1426 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U.2023 poz. 901 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity Dz.U.2021 poz. 1249 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U.2023 poz. 165 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tekst jednolity Dz.U.2023 poz.1923).

3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE KLUKOWO

Gmina Klukowo położona jest w województwie podlaskim, w powiecie wysokomazowieckim. Zajmuje powierzchnię 124 km², jest gminą wiejską, w skład której wchodzi 38 sołectw. Diagnozę stanu opracowano na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok, lata poprzednie: 2019, 2020 i 2021 rok oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023 – 2027.

Na przestrzeni lat można zaobserwować spadek osób zamieszkujących. W 2019 roku na terenie Gminy Klukowo mieszkało 4 490 osoby, w roku 2020 roku 4402 osób, w 2021 roku – 4328 osób, zaś w 2022 roku 4241 osób¹.

¹ na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Klukowie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Klukowie na dzień 31 grudnia 2022 r. wsparciem objął 102 rodziny. W gminie dominuje struktura rodzinna 2+3 (rodzice i trójka dzieci). Drugim najczęściej występującym modelem jest struktura 2+2 (rodzice i dwójka dzieci). W przeważającej części gospodarstw matka zajmuje się wychowaniem dzieci i domem, natomiast ojciec pracuje. W ostatnich latach coraz bardziej popularny staje się układ, w którym obydwójce rodziców pracuje. Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, ubóstwo, niepełnosprawności, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Na terenie gminy istnieją też osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Duża część osób wykluczonych społecznie to osoby podlegające uzależnieniom głównie od alkoholu. Z obserwacji wynika, że jest to ogromny problem społeczny, wpływający destrukcyjnie na życie rodzinne.

Coraz częściej zauważalny jest wzrost uzależnienia wśród młodych ludzi od Internetu. Na skutek niewłaściwych wzorców wyniesionych między innymi z mass mediów, kryzysu autorytetu, zaburzona jest prawidłowa komunikacja między rodzicami a dziećmi oraz w środowisku rówieśniczym. Z roku na rok wzrasta bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, przez co zwiększa się zapotrzebowanie na porady specjalistyczne, terapie skierowane do rodziców opiekunów i dzieci. Z obserwacji środowiska wynika, iż należy prowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży, propagować właściwe postawy społeczne i rodzicielskie, kontynuować, dostosować i poszerzać ofertę pomocową do aktualnych potrzeb rodzin, podnosić kompetencje osób działających na rzecz dobra rodziny organizować w sposób atrakcyjny czas dla dzieci i młodzieży usprawniać współpracę między instytucjami. Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kierowanie lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z form pomocy społecznej w latach 2019 – 2022

Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
2019	128	439
2020	123	396
2021	106	355
2022	102	332

Tabela nr 2. **Przyczyny udzielenia wsparcia w trudnych sytuacji życiowych rodzin** pokazuje poniższa tabela (na podstawie danych OPS w Klukowo za rok 2022)

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin którym udzielono pomocy			
		2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
1	Ubóstwo	73	65	67	67
2	Potrzeba ochrony macierzyństwa	37	30	22	23
3	Bezrobocie	34	36	37	36
4	Niepełnosprawność	34	20	19	21
5	Długotrwała lub ciężka choroba	25	45	39	39
6	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	10	13	10	12
7	Przemoc w rodzinie	0	0	0	0
8	Alkoholizm	0	0	0	0
9	Zdarzenia losowe	1	2	3	3
10	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	1	0	5

Na podstawie danych statystycznych przedstawionych w obu tabelach należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2019-2022 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z form pomocy społecznej. Powyższa sytuacja nie musi jednak oznaczać poprawy sytuacji materialnej a jest raczej efektem długiego okresu utrzymania niezmiennego kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń. Nie zmieniły się najczęstsze powody udzielana pomocy, były to: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, oraz bezrobocie. Znaczną grupę osób korzystających z pomocy stanowią osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności oraz osoby pozostające w stałym leczeniu specjalistycznym. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klukowie proponuje mieszkańcom z terenu gminy możliwość skorzystania z pomocy społecznej w formie dożywiania. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób objętych tą formą wsparcia.

Tabela 3. **Liczba osób objętych pomocą w formie dożywiania w latach 2020-2022** (na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej)

Rodzaj świadczenia	2019 rok		2020 rok		2021 rok		2022 rok	
	Liczba osób	Liczba świadczeń	Liczba osób	Liczba świadczeń	Liczba osób	Liczba świadczeń	Liczba osób	Liczba świadczeń
Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” Ogółem	151	17 133	110	3 004	108	8 440	104	12 637
w tym pomoc w formie: posiłku dla dzieci	151	17 133	110	3 004	108	8 440	104	12 637

posiłku dla pozostałych osób	0	0	0	0	0	0	0	0
------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---

Rodziny z terenu gminy Klukowo mogą skorzystać także z pomocy jaką są świadczenia rodzinne. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami jest świadczeniem, które ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka i przyznawany jest na roczny okres zasiłkowy. O przyznaniu zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami decyduje kryterium dochodowe. Jak widać w poniższej tabeli, z roku na rok ilość przyznanych świadczeń spada, jest to spowodowane m.in. rosnącą wysokością pensji minimalnej, podejmowaniem pracy przez dorosłych członków rodziny oraz niezmienną wysokością kryterium dochodowego.

Tabela 4. Wypłacone świadczenia rodzinne w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019 rok		2020 rok		2021 rok		2022 rok	
	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń
	4000	468 350zł	4447	522 390zł	3571	418 532zł	2778	324 779zł

Rodzinom, w których domownik/dziecko legitymuje się stosownym orzeczeniem o niepełnosprawności przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Ma ono na celu m.in. częściowe pokrycie wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

W oparciu o ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” rodziny mogą ubiegać się o jednorazowe świadczenie, w wysokości 4000 zł, z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Z wyżej opisanej formy wsparcia skorzystały: w 2019 roku – 1 rodzina, w 2020 roku – 0 rodzin, w 2021 roku – 0 rodzin, w 2022 roku – 0 rodzin².

Inną formą pomocy rodzinom jest Zespół Interdyscyplinarny zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności

² na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klukowie

podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Podejmowanie interwencji w środowisku w ramach procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą. Z danych przedstawionych w poniższej tabeli wynika, że problem przemocy jest trudny do opanowania, gdy w jednym roku liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” spada, w kolejnym obserwujemy ponad dwukrotny wzrost.

Tabela 4. Ilość wdrożonych oraz zakończonych procedur Niebieskich Kart w rodzinach w ostatnich latach (na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Klukowie)

ROK	Liczba wypełnionych formularzy wszczynających procedurę „Niebieskiej Karty”	Ilość zakończonych niebieskich kart
2019	13	12
2020	5	7
2021	12	4
2022	5	7

4. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa określa podział kompetencji w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
Profilaktyka – wspieranie rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna • Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej • Adopcje 	
Asystent rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • Placówki opiekuńczo – wychowawcze • Usamodzielnienie • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (Koordynator) • Rodziny pomocnicze 	<ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek adopcyjny • Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna • Interwencyjny ośrodek preadopcyjny
Placówki wsparcia dziennego		
Rodziny wspierające		
Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny		

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stworzyła możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m.in. poprzez

asystenta rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Zgodnie z Ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności życiowe. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną.

Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażenowania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba jego zatrudnienia ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 5. **Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2017 – 2020** (na podstawie danych GOPS w Klukowie)

ROK	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2019	13
2020	12
2021	15
2022	10

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 6. Wykaz dzieci z terenu Gminy Klukowo umieszczonych w pieczy zastępczej oraz odpłatność za pobyt (na podstawie danych OPS w Klukowie)

ROK	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej/placówce opiekuńczo wychowawczej	Kwota poniesionych odpłatności w danym roku w zł.
2019	0	0,00
2020	1	913,39
2021	1	2665,33
2022	1	4612,50

5. ANALIZA SWOT

W programie zastosowano analizę SWOT jako narzędzie identyfikacji i usystematyzowania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń społecznego obszaru Gminy Klukowo.

Analiza metodą SWOT Gminy Klukowo

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Dobre rozeznanie środowiska lokalnego poprzez pracowników służb Pomocy Społecznej, Policji. – Doświadczenie i wiedza we wsparciu rodziny pracowników GOPS odpowiedzialnych za realizację wsparcia. – Zatrudnienie asystenta rodziny, co wskazuje na zwiększenie kompetencji społecznych i rodzicielskich oraz nabycie umiejętności rozwiązywania problemów przez rodzinę. – Opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2027 	<ul style="list-style-type: none"> – Niewystarczająca świadomość społeczna w zakresie potrzeby wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie. – Syndrom wyuczonej bezradności oraz dziedziczenie biedy – Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. – Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie. – Brak pozytywnych wzorców w rodzinach dysfunkcyjnych.

<ul style="list-style-type: none"> - Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie. - Liczne, aktywne i otwarte na współpracę instytucje i organizacje działające na terenie gminy. - Otwartość na współpracę. - Aktywność i zaangażowanie władz samorządowych w zakresie kształtowania polityki społecznej. - Realizacja rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” finansującego dożywianie dzieci w szkołach, bursach i internatach. - Działalność instytucji z zakresu realizowania potrzeb kulturalno-oświatowych i rekreacyjnych (GOK i GBP) 	<ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczająca świadomość i częsta bierność rodziców w zakresie edukacji dzieci oraz problemów wychowawczych. - Uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) . - Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, terapeuta, psychiatra, mediator). - Brak dostatecznej infrastruktury społecznej, mieszkań chronionych, socjalnych, żłobków, - Brak zaplecza instytucji i organizacji aktywnej integracji oraz placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami - Niewystarczająca ilość propozycji spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. - Niechęć współpracy ze strony rodzin pomimo dobrego przygotowania i otwartość instytucji.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój społecznej polityki państwa oraz zabezpieczenie środków budżetu państwa na ten cel. - Zmiana mentalności społecznej w zakresie postrzegania rodzin dysfunkcyjnych. - Rozwój stanowiska pracy asystenta rodziny i podnoszenie kwalifikacji. - Współpraca rodzin w zakresie rozwiązywania problemów życiowych. - Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym. - Wzrost świadomości znaczenia i wartości rodziny. - Wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziny. - Wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia. - Współpraca rodzin w zakresie rozwiązywania problemów życiowych. - Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. - Rozwój sfery pozarządowej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. - Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak świadomości i umiejętności w rodzinach dysfunkcyjnych w dotarciu do specjalistycznej pomocy. - Starzenie się społeczeństwa - Niestabilność w podejmowanych działaniach. - Rozszerzenie zjawisk patologicznych (agresja , przemoc, uzależnienia) - Brak możliwości realizowania uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych najuboższych. - Wzrost kosztów utrzymania rodziny. - Stereotypowe postrzeganie Ośrodka Pomocy Społecznej jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne. - Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, „dziedziczenie biedy” - Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzeniu dziecka. - Wzrost postaw roszczeniowych wśród klientów pomocy społecznej. - Osłabienie i rozpad więzi rodzinnych. - Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy zagranicę). - Zagrożące i aspołeczne formy spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. - Uzależnienia od alkoholu, środków odurzających, intranetu i gier komputerowych. - Wypalenie zawodowe pracowników. - Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.

6. OBSZARY PROBLEMOWE

Działania w zakresie wspierania rodziny dotyczą następujących obszarów problemowych:

- Wsparcia rodzin z dziećmi w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczej,
- Podejmowania działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny,
- Koordynacji działań różnych instytucji działających ze środowiskami dysfunkcyjnymi,
- Zmniejszania skali zjawisk zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj.:
bezrobocie, ubóstwo, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, przemoc, brak kompetencji rodzicielskich.

7. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Klukowo a w szczególności:

- rodzin, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- rodzin dysfunkcyjnych;
- rodzin niezaradnych życiowo;
- rodzin z problemem ubóstwa;
- rodzin dotkniętych przemocą;
- rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym;
- dzieci i młodzieży, którym rodzice nie zapewniają właściwej opieki;
- dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej;
- rodziny, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

8. CEL GŁÓWNY

1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Ograniczenie sytuacji kryzysowych i skutków z nich wynikających występujących w rodzinach.
2. Osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, które umożliwią jej wychowywanie dzieci.
3. Zapobieganie sytuacji kryzysowej oraz wspieranie w prawidłowym działaniu i wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w rodzinach.

9. CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Wspieranie rodzin w podnoszeniu umiejętności wychowawczych oraz edukacji szkolnej dzieci.
2. Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu więzi rodzinnych.
3. Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach.
4. Podejmowanie działań na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym,
5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka poprzez:
 - a. wsparcie finansowe i rzeczowe rodzinom posiadającym trudne warunki materialno-bytowe.
 - b. pomoc w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”.

10. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w gminie Klukowo zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności.

Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem dzieci i rodziny.

Harmonogram realizacji programu przedstawia poniższa tabela

Zadanie i działania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Rezultaty
1. Wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji dzieci.			
a) zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze w formie współpracy z pracownikami socjalnymi i asystentem.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– podniesienie umiejętności oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców.
b) monitoring sytuacji dziecka w rodzinie z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców. – przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
c) monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– upewnienie się czy rodziny właściwie wywiązują się ze swoich obowiązków i zadań wobec małoletnich dzieci,

2. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego			
a) szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– sprecyzowana wiedza na temat rodzin wymagających pomocy
b) udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Urząd Gminy w Klukowie	2024 - 2026	– zapobieganie rozpadowi rodziny, umieszczeniu dzieci w pieczy z powodów socjalno-bytowych.
c) świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu "posiłki w szkole i w domu" na lata 2024-2026	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka.
d) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– poprawa funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie.
3. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących			
a) współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– współpraca między osobami pracującymi na rzecz rodziny.
b) pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniem i współuzależnieniem.	– Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Klukowie	2024 - 2026	– zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi. – podejmowanie działań korekcyjnych wobec osób borykających się z problemem alkoholowym, – przeciwdziałanie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach wychowujących małoletnie dzieci
c) działanie na rzecz rodzin w których występuje problem przemocy.	– Zespół Interdyscyplinarny – Dzielnicowy Gminy Klukowo	2024 - 2026	– wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zachowaniami. – udzielanie kompleksowego wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. – podejmowanie działań korekcyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie,
d) motywowanie nieaktywnych członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– wykazywanie gotowości do podjęcia zatrudnienia.
e) zapobieganie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny dotkniętej problemem przemocy w	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	– wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w

rodzynie poprzez pracę z asystentem.			zakresie funkcjonowania.
4. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu system wspierania rodziny.			
a) finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026	
b) zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Urząd Gminy Klukowo	2024 - 2026	– wszechstronna i systemowa pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych.
c) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz rozpropagowanie miejsc gdzie można uzyskać pomoc.	– GOPS w Klukowie, – Urząd Gminy, – Zespół Interdyscyplinarny, – KRPA w Klukowie	2024 - 2026	

11. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2024-2026. Jest dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji. Program będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klukowie we współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy w Klukowie;
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Klukowie;
- Placówkami Oświatowymi: Szkołą Podstawową w Klukowie, Szkołą Podstawową w Kuczynie, Szkołą Podstawową w Łuniewie Małym, Szkołą Podstawową w Wyszonkach Kościelnych;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem;
- Powiatową Komendą Policji w Wysokiem Mazowieckiem.

12. EFEKTY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidziane jest osiągnięcie następujących efektów:

- Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
- Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny.
- Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
- Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.
- Zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, zwłaszcza instytucjonalnej.

- Poprawa jakości funkcjonowania rodziny.
- Podniesienie świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych.
- Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

13. EWALUACJA, MONITORING I OCENA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny będzie monitorowany i ewaluowany w sposób ciągły w zależności od występujących potrzeb rozpoznawczych i zmieniającej się sytuacji rodzin w Gminie.

Analiza i ocena zebranych informacji przyczyni się do planowania dalszych działań oraz doskonalenia działań dotychczas ustalonych. W ramach jego realizacji gromadzone informacje pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania.

14. SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU

1. Stały, bieżący monitoring programu w celu uzyskania danych na temat realizacji przyjętych działań w zakresie czasu ich realizacji, wskaźników, źródeł finansowania oraz przedłożenia na osiągnięcie rezultatów programu.
2. Sprawozdanie z realizacji programu co roku sporządzane i przedkładane Radzie Gminy w Klukowie.
3. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.

15. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Źródła finansowania 3 letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 odbywać się będą w ramach:

1. Środków własnych gminy.
2. Dotacji z budżetu państwa.
3. Środków pozabudżetowych.

PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Klukowie na lata 2024 – 2026 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a wydobywanie umiejętności i potencjału zwiększy szansę na samodzielne zmaganie się ze swoimi problemami. Niezbędne staje się systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia.

Efektami zamierzonych działań jest dążenie do polepszenia sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej oraz zminimalizowanie negatywnych zachowań poprzez stworzenie skutecznego systemu wsparcia.